

DOĞRU ÖZ ve Ata Çelebi

Millî Kütüphanede *Doğru Öz* gazetesinin (hepsi de tek yapraklık) dört sayısı vardır:

Ata Çelebi

Katık
sayı 4

43 - 27 T 1922

77 - 26 N 1923

- Yıl 2 — Sayı 69 — 20 Şubat 1339 (1923)
Yıl 2 — Sayı 73 — 8 Mart 1339
Yıl 2 — Sayı 92 — 9 Haziran 1339
Yıl 3 — Sayı 122 — 7 Teşrinisanievvel 1340 (1924)

Doğru Öz'ün “tarih-i tesisi: Adana'nın kurtuluş bayramı olan 5 Kânunusani 1338 (1922)”; “sahibi, yazıcısı, müdürü: Ata Çelebi”dir.

Bu sayıların ilk ikisinde, başlığın yanında “Mazlum, emekçi sınıfın iyiliğini bildiren, *Müdafaasını* öğreten”, üçüncüsünde ise “Halkın yükselmesini gösteren, *Benliğimi* öğreten” (yazılara sahifelerimiz açıktır) sözü yer alıyor. Yine üçüncü sayıda başyazı “İbn Mevlânâ Ata Çelebi” diye imzalanmıştır. [Demek ki, bu zatın “çelebi”liği, Mevlânâ'nın soyundan geldiği içinmiş.] Dördüncü sayıda ise, başlık klişesi değişmiş, eskiden “şimdilik haftada iki defa çıkar halk gazetesi” (yövmî) olmuştur; boyu biraz küçülmüş, fiyatı da 5 kuruştan 100 paraya inmiştir.

Doğru Öz'ün bu dört sayısı, yolsuzluklarla uğraşan, mücadeleci bir gazete izlenimi vermektedir; fakat, bunlarda belirgin bir sol nitelik yoktur.

Ata Çelebi'yle ilgili olarak, iki anı kitabında rastladığımız bazı bilgiler vardır: Damar Arıkoğlu, *Hatıralarım*'da Mustafa Kemal Paşanın ilk Adana gezisini anlatırken, şunları yazıyor:

“Bolşevik olduğunu açıktan açığa söylemekten çekinmeyen, bilmem ne isminde (ismini unutmuşum [*Doğru Öz*] bir el parçası gibi gazete çıkararak, Karamanlı, öğretmenlikten müteahhitliğe, oradan da siyasete atılmış Ata Çelebi bugün neşrettiği gazetesinde Mustafa Kemal açık mektup yazıyordu. ‘Paşam! Hindistan Müslümanlarından milletimizin hesabına gelen 300.000 liranın hesabını vermediniz; bunun hesabını açık olarak vermeniz lâzımdır’ diyordu.” (s. 315.) Zekeriya Sertel de, *Hatırladıklarım: 1905-1950*'de, hapishanede tanıdığı, 1925 Ankara İstiklâl Mahkemesince mahkûm edilenler arasındaki, “Mersin'de *Doğru Öz* gazetesini çıkaran bir komünist” olarak andığı Ata Çelebi'den “sevimli, candan bir genç” diye söz etmektedir (s. 142-45).

Çukurova'nın kurtuluşunda
MERSİN'DE İLK GAZETE

Mersin'in Fransızlar tarafından işgali yıllarında tek Türk matbaası, (Atâ Çelebi)'nin kurmuş olduğu (Doğruöz) dü.

Atâ Çelebi Fransız işgali sırasında bir gazete girişiminde bulunduysa da işgal makamlarından olumlu yanıt alamadı.

Ancak Fransızlarla yapılan (Ankara Antlaşması) üzerine onların Mersin'i terk ettiği gün, ilk gazetesini çıkardı. Bu gazetenin adı (Doğruöz)'dü. O günlerde henüz büyük zafer başlamamış, Yunanlılar denize dökülmemişti. Ancak Türk ordusu Büyük Taarruz hazırlıkları içerisindeydi. Atâ Çelebi, Doğruöz'ü güçlü bir hava içerisinde yayınladı.

Mersin'deki yabancıların kalıntılarından olan kişilere sert dille çatmaktaydı.

(Doğruöz) gazetesi 5 Ocak 1922 günü haftada iki gün olmak üzere yayınına başladı. Gazetenin yayını, aralıklarla, 1925 yılına kadar sürdü. Ne var ki, gazetenin sahibi ve Başyazarı Atâ Çelebi sosyalist görüşlü bir kişiydi. Evinde gizli toplantılar yaptığı yaygınlaşınca hükümetin şiddet uygulamasına hedef oldu. (Takrir-i Sükun Kanunu) ile (İstiklal Mahkemeleri)'nin takibine uğradı. Ankara İstiklal Mahkemesi'ne verildiği zaman, ünlü gazeteci Hüseyin Cahit (Yalçın) ile aynı odada gözaltında tutuldular.

(Doğruöz) gazetesinde (A. Oktay Kaan) takma adıyla yayınlar yapan Atâ Çelebi Başmakalesinde (EMEKCİ CEREYANININ TARİHÇESİ, BÜTÜN DÜNYA EMEKÇİLERİ BİRLEŞİNİZ) gibi konuları da işlemekteydi. Ne var ki Atâ Çelebi bu denemeleriyle düşünceleri yanında, başka bir yönüyle de Türk'ün kanını sömüren yabancılarla uğraşmayı millî bir görev saymaktaydı.

(Doğruöz) gazetesi kapandıktan sonra bir müddet mesleğine ara veren Ata Çelebi, o arada (Yıldız) adında bir matbaa kurdu. 1930 yılında (Serbest Cumhuriyet Fırkası) kurulunca (Akın) gazetesiyle yayın hayatına girdi. (Demokrat Parti)'nin kuruluşunda da (AKIN) gazetesiyle destekledi. Ne var ki, tam bu sırada -genç denilebilecek bir yaşta- 1946 yılında, kalp sektesinden öldü. (4 Temmuz) Mevlana torunlarından Ali Ramiz Çelebi'nin oğlu olan Ata Çelebi, 1892 yılında, Karaman'da doğmuştu.

Konya İdadisi'ni bitirdikten sonra Hukuk mektebine girmiş ve / İstanbul'da Fransızca öğretmenliği yapmıştı. 1920 yılında Mersin'e yerleşerek Doğruöz Matbaası'nı kurmuştu. Bu arada bir kaç defa da hapsedilmişti. Ruhen muhalefet yapmayı severdi. 7 Eylül 1930 tarihinde Serbest Cumhuriyet Fırkası'n (Akın) adlı gazetesiyle desteklemişti. Bu partinin kapanması üzerine muhalif tutumunu devam ettirmiş, 1946 yılında Demokrat Parti'nin kurulmasına ve Mersin'de tutunmasına gazetesiyle yardımcı bulunmuştu. Ata Çelebi o günün siyasi ortamına göre bir demokrat mücahidi ve âşığı olarak tanınır.

MERSİN'de, 5 Ocak 1922 tarihinde (DOĞRUÖZ) gazetesi, 7 Eylül 1930 tarihinde (AKIN) gazetesi yayınlayan A T A Ç E L E B İ (1892-1946)

• كانون ثاني ۱۳۳۸ - ۱۹۲۲ ۶ جازى الاول ۱۳۴۰

(بخشنامه)

برنجى سنه [نومرو ۱]

صاحبى ومسئول مديرى : عطا چلبى

باش يازمچىسى : ع . اوقتاي قازان

دوغرووز

امور تحريريه مديرى : خليل

اشتراک نىشر ائىلى : يىلانى ۷۰۰ ، آلتى آيىنى ۴۰۰

اوچ آيىنى ۲۵۰ غروشدور .

آدرهس : مرسيئده « دوغرو اوز »

غزته ايشارى ايچين مديرله كوروشملى
اعلانلك بهر سطرئدن اون غزتهوش آلتى

آدرس : مرسيئده « دوغرو اوز »

دفعه چيقار تورك غزته ييدر

شماره

نسخهسى ۵ غروشدور

ÇUKUROVA'NIN DÜŞMANDAN KURTULDUĞU GÜN

5 OCAK 1922 DE, ATA ÇELEBİ'NİN YAYINLADIĞI

(DOĞRUÖZ)GAZETESİNİN İLK SAYISININ BAŞLIĞI

(İlk sayı, Millî şair MEHMET EMİN(Yurdakul)

Beye ithaf edilmiştir.)

Yakında "Mersin," de Cum-
huriyet perensiplerinin riyasız
bir müdafii olarak çıkacak

AKIN

Gazetesini okuyunuz.

Yazıları hörmət ve sevgiyle okunan bir çok s...lerin ilmi yazıları
te'min edilmiş ve edilmekte oluğn gibi Gazetenin yayıncı gayesi : Şahsiyyattan
ictinap . Vekur ciddiyet. Doğrüluktur.

Mersinin bütün gazetecilik

ihtiyaclarını tatmin edecektir

Mersin : Doğru Öz Matbaası

ATA ÇELEBİ'nin Mersin'de çıkarttığı 2.gazete(AKIN)dı.
(AKIN) 7 Eylül 1930 günü yayın hayatına girdi.
Yukarıda,gazetenin yayınını haber veren el ilanı.